

ÜMMETİ HELÂKE GÖTÜREN ŞEYLER*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi- ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

هَلْ تَدْرُونَ مَا الْكَنُودُ هُوَ الْكَفُورُ الَّذِي يَنْزِلُ

وَحُدَّهُ وَيَمْنَعُ رَفْدَهُ وَيُشْبِعُ بَطْنَهُ وَيُجِيعُ عَبْدَهُ

وَلَا يُعْطَى فِي النَّائِبَةِ قَوْمَهُ مِنْهُمْ الْوَلِيدُ بْنُ

الْمُغِيرَةَ

(الديلمى عن أبى أمامة)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 454/9 (*Hel tedrûne me'l-kenûd, hüve'l-kefûru'llezî yenzilü vahdehû, ve yemne'u rafdehû, ve yuşbiu batnehû, ve yücîu abdehû, ve lâ yu'tî fi'n-nâibeti kavmehû, minhümü'l-velîdü'bnü'l-muğîreti.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretlerinin selâmı, rahmeti, bereketi cümlelerinize üzerinize olsun... Rabbimiz dünya ve âhiretin hayırlarına, saadetine cümlelerinizi sevdiğinizle beraber nâil eylesin...

Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ (*Aleyhi efdalü's-salavâti ve ekmelü't-tahiyyâti ve't-teslîmât*) Efendimiz Hazretleri'nin ehadîs-i şerifesinden bir demet okuyup, Allah nasip ederse izahına geçeceğiz.

Bunların izahına başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz'in rûh-u pâkine acizâne, naçizâne sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın bir nişanesi olmak üzere hediye olsun diye; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbainin, ahababının ruhlarına; ve sair enbiyâ ve mürselinin ruhlarına, ve cümle evliyaullah ve mukarrebînin ervahına; ve hassaten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan verese-i enbiyâ sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olmak üzere;

Okuduğumuz kitabı te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi Hazretleri Hocamızın ruhuna hediye olmak üzere, kendisinden feyz almış olduğumuz

Muhammed Zahid Kotku el-Bursevî hocamızın ruhuna hediye olmak üzere, bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakletmiş olan hadis râvilerinin, alimlerinin ruhlarına hediye olmak üzere;

İçinde huzur ve saadetle yaşadığımız şu beldeyi Allah Allah diye diye, malını canını ortaya koyarak fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; cümle ashâb u hayrât u hesenâtın ve bilhassa içinde şu dersi yaptığımız caminin binasına, tamirine ve ma'muriyetine hizmet etmiş olanların; şu anda da genişlemesine, tamir edilmesine, güzelleşmesine yardım etmiş olanların ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şevk ile, Efendimiz'e muhabbetle şu hadis meclisine gelmiş olan siz kardeşlerimizin de ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye; biz yaşayan müslümanlar da Rabbimiz'in rızasına uygun ömür sürüp yaşayalım ve huzuruna sevdiği, razı olduğu, yüzü ak, alını açık kullar olarak varalım diye, varmamıza vesile olsun diye, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup, salavât-ı şerifeler getirip öyle başlayalım!

.....

a. Kenûd Kimdir?

Muhterem kardeşlerim!

Okuduğumuz hadîs-i şerif *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 454. sayfasından 9. hadîs-i

şeriftir. Hocalarımızın bize vasiyeti üzere okutuyoruz. Bizim grubumuzda evvelden beri okunmuş.

Peygamber SAS Efendimiz'den bu hadîs-i şerifi Ebû Ümâme RA rivayet etmiş. Deylemî kitabında kaydetmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

هَلْ تَدْرُونَ مَا الْكَنُودُ هُوَ الْكَفُورُ الَّذِي يَنْزِلُ
وَحَدَّهُ وَيَمْنَعُ رَفْدَهُ وَيُشْبِعُ بَطْنَهُ وَيُجِيعُ عَبْدَهُ
وَلَا يُعْطَى فِي النَّائِبَةِ قَوْمَهُ مِنْهُمْ الْوَلِيدُ بْنُ
الْمُغِيرَةِ

(الديلمى عن أبى أمامة)

RE. 454/9 (*Hel tedrûne me'l-kenûd, hüve'l-kefûru'llezî yenzilü vahdehû, ve yemne'u rafdehû, ve yuşbiu batnehû, ve yücûu abdehû, ve lâ yu'tî fi'n-nâibeti kavme'hû, minhümü'l-velîdü'bnü'l-muğîreti.*)

(*Hel tedrûne me'l-kenûd*) “Kenûd ne demek biliyor musunuz?” diye soruyla başladı Efendimiz. Sormaktan maksadı dikkat çekilsin diye, yani kendisi biliyor, anlatacak ama dikkatler uyansın diye sordu.

Tabii, Peygamber Efendimiz böyle soru sorduğu zaman, Efendimiz'in bu sorusuna karşı sahâbe-i

¹ Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.338, no:6977; Ebu Ümame RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.II, s.48, no:3064; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.331, no:25029.

kirâmın terbiyesi âdabı şöyleydi: (*Allahu ve rasûluhû a'lem*) “Allah ve Rasûlü daha iyi bilir. Allah bildirdiği için Rasûlü de bilir. Allahu Teâlâ Hazretleri işin doğrusunu bilir.” diye böyle edeple cevap verirlerdi.

Kenûd kelimesi Kur’ân-ı Kerîm’de geçen bir kelimedir. “Bu nedir?” diye soruyor. Onlar da, “Sen bilirsin yâ Rasûlallah, Allah’ın bildirdiğini sen söylersin.” deyince, o da cevap olarak bildiriyor ki:

“*Kenûd* denilen şahıs, bu sıfatı alan âdi kimse, şu sıfatlara sahiptir: (*Hüve el-kefûr*) O nankör bir kimsedir. Yani kâfirdir, küfründe de ileri derecededir, münkirdir. Allah’ın nimetlerini de anlayıp kabul etmez, nimetlerin sahibini de ikrar eylemez, Allah’a da bağlanmaz, varlığını da idrak eyleyemez, sezemez, anlayamaz.

Şu sıfatları da vardır:

“O nankör ki, (*ellezî yenzilü vahdehû*) bir yere konakladığı zaman tek başına konaklar.” Mütekebbir adam, böyle kibir sahibi, böbürlenme sahibi adam, seyahatte bir yere konakladığı zaman tek başına çekilir bir kenara, öyle oturur özel olarak.

(*Ve yemneu rafdehû*) “Ve üzerine bindiği hayvanlarını, kendisinden istifade ettiği yol malzemesini engeller, mâni olur.” Veyahut, “Kendisine misafir gelen, kendisine müracaat etmek durumunda olan insanlara fırsat vermez, yanına sokmaz.” Bu tabii şiddetli cimriliğin alâmetidir. Yani tek başına duruyor, yanına kimseyi sokmuyor. Hatta hayvanına bile yiyeceği şeyi tam vermiyor.

(*Ve yuşbiu batnehû*) “Ama kendi karnını tıka basa doyuruyor.” Patlayıncaya kadar, canının, nefsinin istediği kadar doya doya yiyor. (*Ve yücûu abdehû*) “Ama kölesini aç bırakıyor.” O zavallıcık karşıda, bu yerken içerken yutkunup duruyor. Kölesine bir şey yedirmiyor. O kendisi kenara çekilmiş, yanına kimseyi sokmuyor, tek başına bir kenarda duruyor.

(*Ve lâ yu'tî fi'n-nâibeti kavmehû*) “Umumi bir kıtlık bir felâket, bir ihtiyaç durumu geldiği zaman, kavmine, etrafındaki yakınlarına, akrabasına, komşularına hayrından, imkânından, parasından, malından, mülkünden bir yardım yapmıyor. Bir koklam bir şey koklatmıyor. Bir hayır yapmıyor.”

(*Minhümü'l-velîdü'bnü'l-muğîreti*) “İşte onlardan birisi de meşhur kâfir el-Velid ibn-i Muğîre'dir. Muğîre oğlu Velid denilen kâfirdir. İşte bu tipten bir adamdır.”

Yani kavminin ileri gelenlerinden bir kimse, parası pulu var, ağa ama... Ağa, yani eşraftan, parası pulu var ama hali böyle... Kenara çekiliyor, çadırı kendi başına, yanına kimseyi sokmaz, malından kimseyi istifade ettirmez, kölesi aç açık, başkasını düşünmez. Kendi karnını tıka basa doldurur, duygusuz, cimri, pinti, etrafındaki insanların hâline hiç aldırılmaz bir kimse.

Kenûd aslında kelime olarak, “Hayrı ve hakkı men eden, yapmayan kimse” demektir. Mâni olan, engel olan, yapmayan kimse demek. İşte *kenûd* olunca mübalağa sigası oluyor. Gafûr meselâ, çok mağfiret edici mânasına Allah'ın sıfatı olduğu gibi, *kenûd* da çok men edici, yani

hiçbir kimseye hayrını koklatmıyor. Çok mâni olan, yani hayır yapmaya mâni olan mânasına öyle bir kelimedir. Ve adamın o cimriliğinin, eli sıkılığının, hayır sevmezliğinin alâmetlerini de Peygamber Efendimiz şöyle şöyle sıralıyor:

“—Bir yere seyahatta konduğu, konakladığı zaman, çekilir tek başına. Yanında çok yiyecekleri var, çünkü onları kendisi yiyecek, ötekiler de sokulsa, ortak olacaklar, onu istemiyor. İşte bu tipte olan insandır.” diyor.

b. Merhamet Etmeyene Merhamet Olunmaz

Allah-u Teâlâ Hazretleri merhametliyi sever. Hemcinsine, kavmine, insanlara merhamet eden, Allah'ın merhametine lâayık olur. Onlara merhamet etmeyen, yardım elini uzatmayan Allah'ın rahmetinden uzak olur. Başka bir hadîs-i şerifte bildiriliyor ki:²

² Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2235, no:5651; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1808, no:2318; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.355, no:5218; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.318, no:1911; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.228, no:7121; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.202, no:457; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.296, no:5892; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.391, no:7855; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.XI, s.298, no:20589; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.VII, s.100, no:13960; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.64, no:7974; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.15, no:516; ; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.177, no:5316; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.68; İbn-i Hibbân, *Sikât*, c.III, s.18, no:62; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2239, no:5667; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.365, no:19264; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.333, no:2388; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.VIII, no:211; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXVII, s.246, no:5803; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.3, no:6351; Buhârî, *Târih-i Kebir*, c.I, s.278, no:893; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.409; İbn-i Hacer, *Lisânü'l- Mîzân*, c.VI, s.80, no:291; Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan.

مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ

(خ.م.طب. عن جابر؛ حم.خ.م.د.ت.حب. عن أبي هريرة؛ طب. عن ابن عمر؛ أبو نعيم عن القرع)

(بن حابس)

RE. 446/11 (*Men lâ yerham, lâ yürham*)
“Merhamet etmeyene merhamet olunmaz, kendisi merhamet bulamaz. “

Bu insanların ahirette görecekları karşılık, dünyada yaptıklarının benzeri olacak. Cimri ise cimrilikle karşılaşacak, mürâî ise mürâîliğinin cezasıyla karşılaşacak. Allah mürâîyi cennetin yanına kadar getirecek, gösterecek, kokusunu koklatacak, nimetlerini gösterecek, ondan sonra, “Haydi götürün, cehenneme atın!” diyecek.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.777, no:5218; Akra' ibn-i Hâbis RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.43, no:6825; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.III, s.552, no:6672; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.62, no:12124; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.241, no:10163; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.177, no:3047; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.47, no:95; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.403, no:13488; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.221, no:5400; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.215, no:25367; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.241, no:10164; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.69, no:6943; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.309, no:1006; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.136, no:371; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.91; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.138; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.246; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.28, no:3562; İmrân ibn-i Husayn RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.341; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.93; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.166, no:5986; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXI, s.376, no:23762.

Riyakâr, gösterişçi, yani mürâî, amelinde riya yapan kimse diyecekmiş ki:

“—Yâ Rabbi! Beni doğrudan cehenneme atsaydın bu kadar içime koymazdı. Cenneti gösterdin, güzelliğini gösterdin, ondan sonra da cehenneme attın.”

E, sen de dünyada böyle yaptın. Sen de insanlara bir amel yapıyormuş gibi, güzel bir şey yapıyormuş gibi gösterdin kendini ama için boştu, mürâîlik yapıyordun, onun cezası böyle işte. Sana da gösteriliyor, verilmiyor tarzında. Merhamet etmeyene de merhamet olunmaz.

Buna mukabil hadîs-i şeriflerden biliyoruz ki:³

مَنْ سَتَرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فِي الدُّنْيَا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(حم. ش. كر. عن أبي هريرة)

(*Men setera ehâhü'l-müslimi fi'd-dünyâ, seterahu'llâhu yevme'l- kıyâme*) “Bir kimse dünyada müslüman kardeşinin ayıbını görür de örterse, Allah-u Teâlâ Hazretleri de kıyamet gününde onun ayıbını örter.”

Yani kabahatli bir kardeşi, biliyor bunu, söylemiyor, kapatıveriyor, örtüveriyor. Haydi

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.522, no:10771; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.327, no:26566; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.21, no:1021; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.187; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXII, s.128, no:7898; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.347, no:563; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.445, no:6382.

gizli kalsın, Rabbim ile benim aramda kalsın, ben bu bildiğimi kimseye söylemeyeyim de bunun şerefi ayaklar altına düşmesin, diyor. Saklayıveriyor. Örteni, Allah örtecek.

Bir müslüman kardeşinin ihtiyacını görmeye koşturana, sen dünyada öyle yaptın diye Allah sıkıntılı gününde yardımını koşturacak, yetiştirecek. Yani kendine nasıl muamele edilmesini istiyorsan ahirette bu işin kestirme tarafı, kolay tarafı, alimin de cahilin de herkesin kolayca anlayacağı şekil, yani biz yüzlerce hadis okuduk da neticeyi öyle öğrendik, size neticeyi söylüyoruz ki:

كَمَا تَدِينُ تُدَانُ

(*Kemâ tedînü tûdân*) “Sen nasıl bir şey yaparsan, ona göre bir muamele görürsün.”

Nasıl istersen yap! İster riyakârlık, ister gösteriş, ister kibir, ister ucub yap; ister tevazu göster, ister hayra, ister yardıma koş, ister merhamet et, ister gaddar ol, ister zalim ol, ister kâfir ol, ister misafirperver ol, ister misafir sevmez ol, yani nasıl istersen öyle yap ama bil ki burnundan fitil fitil aynısı gelecek. Yani yaptığının aynı sana gelecek.

Muhterem kardeşlerim!

Hatta bir başka hadîs-i şeriften biliyoruz ki, bayağı insanı korkutan bir hadistir:

“—Bir kimsenin bir ayıbını görse insan, ayıplasa, Allah o ayıp onun üzerinde belirmeden onun canını almazmış.”

Ayıplamaya da gelmiyor. Yani hadîs-i şerifte öyle. Öyle bir bağılıyız ki sağımızdan solumuzdan, öyle sımsıkı bağlanmışız ki günah işleyene razı gelsek, “İyi yapmış, tamam, beğendim, oh ne âlâ yapmış, canı sağ olsun.” Günaha söylüyor mesela... Böyle diyen, o günahı işlemediği halde, razı geldiği için (şârekehû) ona şerik olur, ortak olur. Öyle buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Ben duyduklararımdan şu misâli veriyorum, hep olan şeyler de... Şimdi biz hoca olduğumuzdan bize herkes derdini açıyor, yazıyor çiziyor, biz de duyuyoruz.

“—Efendim filanca hacı efendi oğlunun düğününde birçoşuvermiş...”

Eee?

“—Efendim ömürde bir defa olur bu, getirin bakalım şu rakıları, içkileri... Çalsın bakalım davullar, zurnalar... Çık bakalım ortaya, şıkır şıkır oynamış, içmiş filan. “

Eee, olmaz böyle şey. Hacı, hoca, müslüman; Allah'ın yasaklarını çiğnememesi lâzım! Yapmış, anlatılıyor şimdi bir yerde... Anlatan günaha giriyor ayrı... Dinleyenlerden bir tanesi de diyor ki:

“—Tabii ya! İnsanın bir tane oğlu olunca, ömürde bir defa böyle yapılır. Ben olsam ben de yapardım.”

Tamam, “Ben olsam ben de yapardım.” dedi, aynı günahı o da yapmış gibi ortak oldu.

Beğenmeye gelmiyor. Tasvip etmeye gelmiyor. Ayıplamaya gelmiyor; ayıpladığın zaman sana da geliyor.

“—Allah Allah... Ben bu hâle düşecek bir adam değildim. İyi müslümandım ama bak bugün şu düştüğüm günaha bak!”

Neden? Öteki günahkârı o zaman ayıplamıştın, şimdi ceza olarak Allah seni o duruma düşürdü.

Ayıplamaya da gelmiyor. Söylemeye de gelmiyor, söylediğin zaman da gıybet oluyor.

“—Hocam, zaten kusuru var da ondan söylüyorum.”

Zaten kusuru olup da söylediğin zaman gıybet oluyor, kusuru olmadan söylediğin zaman iftira oluyor. O daha fena. Kusuru yok olan bir adama kusurlu diye söylesen, o da iftira oluyor.

“—E hocam ne yapacağım ben? Günahkâra oh olsun diyemiyorum, ayıplayamıyorum, başkasına söyleyemiyorum, ne yapacağım?”

Dua edeceksin; hem kendine dua et, hem ona dua et:

“—Yâ Rabbi, bu adamcağızı bu günahattan kurtar, helâk olacak... Beni de bu duruma düşürme aman yâ Rabbi...” diye.

Düşmez kalkmaz bir Allah demiş büyüklerimiz. Yani belli olmaz, bakanken pattadak aşağı düşer. Şahken devrilir. Zenginken fakir olur. Fakirken zengin olur. Bu dünyanın hâline güvenilmez. Dünyada her türlü hal insanın başına gelir. Müslümanken gider gider, böyle dindar yaşar yaşar, ameline mağrur olur;

“—Tamam ya, Allah beni cennete sokmayacak da kimi sokacak?” diyenler var. Yani böyle

edepsizler var. Yani “Beni sokmayacak da kimi sokacak?” diyor.

Yahu sen ne yaptın?

“—Ben gençliğimden beri hep ibadet ettim, tesbih çektim, namaz kıldım, günahlara yanaşmadım filan.” diyor.

Peki, bunların hepsi sevap. Bunların hepsinin sevabını toplasak terazinin bir tarafına koysak, şu göz nimetinin para karşılığı etmez. Sadece bir göz nimetinin karşılığı etmez!

Zaten öyle yapmış da eskilerden bir tanesi, kitaplarımızda yazıyor. Benî İsrail’den adamcağızın birisi ömrünü hep ibadetle geçirmiş. Dağın başına çıkmış insanların arasına da karışmamış. Müstehcen şeyleri de görmemiş, kadına da bakmamış, bilmem günah da işlememiş; ömrünü ibadetle geçirmiş. Gelmiş ölüm vakti... Göçmüş âhirete...

Allah-u Teâlâ Hazretleri sormuş:

“—Sana işlediğin amellerin karşılığını mı vereyim, yoksa kendi bildiğim gibi nasıl yaparsam öyle mi yapayım?”

Boynunu bükmüş demiş ki:

“—Yâ Rabbi! Sana âsi gelmemeye çalıştım, hep sana ömrüm boyunca kulluk etmeye çalıştım, amelimin karşılığını bana ihsan eyle...”

“—Pekiyi, getirin bunun işlediği amelleri, namazları, niyazları, tesbihleri...”

O zamanın ibadeti nelerse... Yaptığı bütün hayrât u hasenâtı terazinin kefesine koymuşlar.

“—Getirin bir göz nimetimi bakalım, bu kuluma verdiğim...”

Onu da öbür kefeye koymuşlar. O bastırmış, ötekiler havada kalmış. Daha onu bile ödeyememiş yaptığı şeylerle... Hakikaten de ödeyemez yani, akıl mantık da kabul ediyor.

Şimdi bir adam sabahtan akşama kadar kardeşlerim, balyoz sallıyor, çalışıyor, akşama iki bin lira para veriyoruz. Yani kaba işçi olduğu zaman akşama ne veriyoruz? İki bin lira veriyoruz. Çok ustaysa beş bin lira veriyoruz. Beş bin lira, yani ömrünün bütün gününde bir insan çalışsa, zaten 24 saat çalışamaz, yarısında uyuyacak, bilmem ne yapacak filan... Hepsini çalışsan, hepsini paraya vursan, sonra bir şey almaya çalışsan o parayla, yani şu dünya ehlinin aldığı şeylerden bir şey alamazsın. Bir Mercedes alamaz insan. Yani bir bir köşk alamaz, bir ev alamaz.

Onun için ne olacak? Hiçbir kimse amelinin terazide karşılığı olarak cennete giremeyecek. Hiç kimse...

Diyorlar ki:

“—Yâ Rasûlallah sen de mi?”

“—Ben de... Allah-u Teâlâ Hazretleri beni rahmetine saracak, bürüyecek, rahmetiyle gireceğim.”

Çünkü tam karşılığı olursa, hesaba geldi mi iş, bizim işlerimizin kıymeti yok. Kırık dökük, oyuncak, incik boncuk.

Dağdan çoban gelmiş, padişaha çam sakızı getirmiş. Padişah güler bu işe. “Ya ben burada her gün kaymak yiyorum. Her çeşit, yani senin

adını duymadığın nimetleri yiyorum. Senin getirdiğin bu hediyeğin ne kıymeti var?”

E çam sakızı çoban armağanı, yani o kadar getiriyor. Diyor ki İranlı şâirin birisi;

“—Yâ Rabbi! İşte ben senin lütfuna dayanmışım, sana kulluk etmeye çalışmışım, senin huzuruna dört hediye getirdim ki senin hazinende yok...”

İnsan bu lafı duyunca korkuyor. Allah Allah! Bu şâir de amma edepsizmiş. Allah'ın hazinesinde olmayan ne getirmiş bakalım?

“—Yâ Rabbi! Özür getirdim, günah getirdim, eksiklik getirdim, hiçlik getirdim.”

Allah'ın hazinesinde onlar yok. Yani elimiz boş gidiyoruz, boynumuz bükük ama, hiç amel etmese o zaman da bir şey olmaz.

c. Amellere Göre Mükâfat

Büyüklerimiz demişler ki:

“—Bir insan hiç amel etmeden giderim cennete dese hata etmiş olur. Amelimle giderim dese yine hata etmiş olur. “

Ne yapacağız? Elimizden geldiğince, karınca kararınca bir şeyler yapmaya çalışacağız.

Neden?

فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ

(يس: ٥٤)

(*Felyevme lâ tuzlemü nefsün şey'en*) “Bu mahşer gününde, ahiret gününde, hiçbir kimse zulme, haksızlığa uğramayacak. (*Ve lâ tuczevne illâ mâ küntüm ta'melûn*) O zaman işlediklerinizden gayri bir karşılık görmeyeceksiniz.” (Yâsin, 36/54)

O zaman, Allah bizi amellerimize göre mükâfatlandırarak. Ama nasıl? Kat kat fazlasını vererek...

Hani padişaha çoban bir bezin içine sarar, çam sakızı getirir. Padişah da onun kesesini altın doldurur. O çam sakızının parası mı? Değil ama o adam ona sevgi göstermiş, dağdan işte bulduğu dağ kirazını, çileğini bir sepete koymuş, onu hediye getirmiş. Bu da buna öyle bir şey veriyor ki, köşkler alır. Çünkü bu padişah... Yani padişah olunca padişaha lââyık verir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri kâinatın sahibidir. Kul bir âcizâne küçük bir amel işliyor, “Verin şu kuluma!” diyor. Yani hadde hesaba gelmeyecek şekilde...

Kulun hiçbir ameli yok, hesaba girmiş, terazisi bomboş, cehenneme gidecek, küçük bir kâğıt parçası getiriyorlar melekler... Küçük bir kâğıt parçası üstüne o kulun söylediği “*Lâ ilâhe illa'llah*” yazılmış.

“—Bu kul ‘*Lâ ilâhe illa'llah*’ dedi yâ Rabbi!” diye... Küçücük...

“—Koyun bakalım teraziye...”

Onu koyuyorlar, bir “*Lâ ilâhe illa’llah*” teraziyi ağıdıyor. Bir “*Lâ ilâhe illa’llah*” ile insan cennete giriyor. Yani kolay bir söz ama, işte Allah onun karşılığını vermiyor, onu bahane edip veriyor.

Yani Allah’ın bizi cennete sokması neden? Amellerimizi bahane ederek... Ama amel etmeden olmaz. Çünkü bir hadîs-i şerifte Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:⁴

إِنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْجَنَّةَ فَرَأَى عَبْدَهُ فَوْقَ دَرَجَتِهِ فَقَالَ
يَا رَبِّ هَذَا عَبْدِي فَوْقَ دَرَجَتِي فَقَالَ لَهُ نَعَمْ جَزَيْتُهُ
بِعَمَلِهِ وَجَزَيْتُ كَبِعْمَلِكَ

(عق. خط. عن أبي هريرة)

(*Inne racülen dehale’l-cenneh*) “Bir müslüman iform cennete girdi. (*Feraâ abdehû fevka derecetihî*) Girdi ama, cennette kendisinin dünyadaki müslüman kölesini kendisinden yüksek derecede, mertebesi daha yüksek olarak gördü.”

(*Fekâle: Yâ rabbî, hâzâ abdî fevka derecetî*) Diyor ki: “Yâ Rabbi, bu benim kölem idi, daha yüksek makama çıkmış, benden daha yüksek derecede; bu nasıl oluyor?”

⁴ Ukaylî, Duafâ, c.I, s.437, no:251; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.19, no:3567; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.19; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.89, no:25111; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.IX, s.33, no:7847.

(Fekâle: Cezeytühü bi-amelihi, cezeytüke bi-amelike) Allah-u Telâlâ Hazretleri buyurur ki: “Evet, gördüğün gibi... Onu ameliyle mükâfatlandırdım, seni de ameline göre mükâfatlandırdım.”

Yani o dünyada efendiydi, ağaydı ama daha az çalıştığı için o aşağıda kaldı; ahirette kölesi daha ileri gitti, daha yükseğe çıktı, Onun için amelle olacak, yani çalışmayla olacak ama güvenmeye, böbürlenmeye, kibirlenmeye, ameline mağrur olmaya gelmez.

Hatta bir hadîs-i şerifte geçiyor ki kardeşlerim, yanlış değerlendirmeyin, iyice anlayın mânâyı:

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri ameline mağrur olmayı sevmez.” Yani “Ben bu kadar namaz kıldım, elbette ben bilmem söyleyim,

böyleyim, mevki makam sahibiyim.” filan gibi şeyleri sevmediği için, Allah kulu arada günaha düşürür, “Burnu kırılınsın da hiç kibir yapacak hali kalmasın.” diye. Kibir ve ucub daha kötü olduğundan, Allah günah belâsına sarar, günah belasını kulun üstüne sardırır ki kibir ve ucub yapıp da Allah’ın gazabına uğramasın.

O bakımdan Allah bizi böyle haddini bilmezlerden eylemesin... Yolundan ayırmasın... Eline fırsat geçmişken hayırdan geri duranlardan eylemesin... Malımızla, canımızla, varlığımızla, imkânlarımızla, bilgimizle, dilimizle, elimizle dinimize yardımcı olmayı, insanlara faydalı olmayı nasib eylesin... Gafil, cahil ömür

geçirtmesin... Fâni dünyanın lezzetlerine aldanıp da ahiretin hayırlarından geri kalanlarından, eli böğründe kalanlarından eylemesin...

Peygamber Efendimiz bir gün koyun kestirdi. Akşam sordu eve geldiği zaman:

“—Kestiğimiz koyunu ne yaptınız, ne kaldı?” Dediler ki:

“—Ya Rasûlallah! Hepsini fukaraya dağıttık, bize bir budu kaldı.”

Efendimiz’in cevabını dikkatle dinleyin, buyurdu ki:

“—Demek ki, evde kalan bir budu hariç hepsi bizim olmuş.” dedi.

Yani infak edilen insanın defterine yazılıyor; ahirete geçiyor, ahirete sevap olarak gidiyor. Yediğin helâlse bir şey yok, haramsa hesabı ve azabı var. Onun için, insan eline fırsat geçti mi, hayırdan hiçbir fırsatı kaçırmamalı!

Ben kendi başımdan geçen bir cahilliğimi size anlatayım. Bir Arafe gününde Ankara’da çarşıda dolaşıyorum. Ulus’ta şöyle barakalar var, dükkânlar var... Çöpçü elbiseli bir adamcağız, yanında da bir çocuk var. Çocuk diyor ki;

“—Dede bunu bana al.” Gösterdiği de en âdi kumaştan bir pantolon. Çok âdi, yani o zamanın parasıyla 25 lira filan galiba. Adamcağız da herhalde fakir fukara olduğundan;

“—Evladım biz onu alamayız.” dedi, yürüdü gitti.

Benim de o zaman cebimde para var. Hiç aklıma gelmedi, yani nefsim aklıma getirtmedi. Yahu

aliver, ver, Arafe günü bir fakiri sevindir... Hâlâ içim yanar yani. Ya ver o 25 lirayı, bu fakirciğin de gönlü hoş olsun...

İstanbul'un filanca semtinde birisi vefat etmiş. İşte birisi anlatıyor cami cemaatinden.

Nasıl bilirsin bunu?

“—Bir iyiliği bana çok tesir etmişti, hiç unutmam...” diyor. “Bir Kurban Bayramı'nda camiden çıktık, tabii ben fakir olduğumdan kurbanlık alamamıştım.” diyor. “Koluma yapıştı. ‘Gel bakalım!’ dedi.” diyor. Allah Allah ne olacak! Sürünün başına götürmüş:

“—Beğen bakalım bir koyun!” demiş. O da bir koyun beğenmiş.

“—Haydi al götür evine...” demiş.

Parasını kendisi ödemiş. Onu unutamıyor bak.

İnsan ölüyor, arkasında nâmı kalıyor. Yiğit ölür şân kalır, at ölür meydan kalır. Yani meydan geridekilere kalır ama yiğit öldü mü yiğitlik yaptı mı şânı arkada kalıyor, sevabı da önde ahirete gidiyor, daha önceden. Onun için Allah bize uyanıklık versin...

Bu dünyada cimrilik eden kendisine ziyan ediyor. Cömertlik eden kendisine çalışıyor. Başkasının hayrına çalışan, kendisine çalışıyor. Hz. Ali Efendimiz lastikli, nükteli bir söz söylemiş. Diyor ki;

“—Hiçbir kimseye iyilik etmedim, hiçbir kimseye kötülük etmedim.”

Allah Allah... Ne demek?

Yani iyilik yaptığım zaman faydası bana demek istiyor. Kötülük yaptığım zaman da vebali dönüp bana gelecek, kendime kötülük etmişim demektir.

Birisine zulmetse, yarın hesabı yok mu? Birisinin hakkını alsın, yarın hesabı yok mu? Demek ki ona kötülük etmedi, kendisine etti. Bir iyilik yapmışsa onun mükâfatı yok mu?

Cömertlik yaptın, hayır işledin, fakiri doyurdun; kendisine faydası oluyor. “Ben hiç kimseye iyilik yapmadım. Hiçbir kimseye kötülük yapmadım, hep kendime yaptım.” demiş.

Tabi iyilik de kendisine insanın, kötülük de kendisine; zararı kendisine, faydası kendisine... Allah bize işte o uyanıklığı versin...

İnsan hayır yapmaya küçükten alışmalı. Aklına gelmiyor da aklı neden sonra geliyor. Haa, ben o 25 lirayı verebilirdim, bana da dokunmazdı, veremedim, aklıma gelmedi çünkü. Birçok kimsenin hayır aklına gelmiyor. Halbuki insan şöyle gözünü açmalı, etrafta hayır imkânı nedir onu arayıp bulmaya çalışmalı. Akıllı iş budur.

“—Hocam sen de bizim paralarımızı hep sarf etmeyi söylüyorsun. “

İşte onda fayda var... Peygamber Efendimiz sarf ederdi. Toplamakta fayda olsaydı, Efendimiz toplardı. Doksan bin altın lirayı böyle ganimetten önüne getiriyorlar. Sofra örtüsü yaymış yere, sofranın üstüne “Şarr...” dökmüşler, altınları yığmışlar; doksan bin... Gelene vermiş gidene vermiş, gelene vermiş gidene vermiş... O kadar parayı bitirmiş çarçabuk. Birisi daha gelmiş, diyor ki;

“—Gel şuraya otur, şimdi elimde bir şey kalmadı. Bir şey gelirse onu da sana veririm. “

Bak! Olmadığı zaman da “Gelince vereceğim!” diyor. Bir paranın yanında gecelemesine razı olmazdı Peygamber Efendimiz. Canı sıkılırdı. Onu hemen daha gece olmadan dağıtmayı isterdi. Allah bize o cömertliği versin...

Şimdi herkes kendisine çalışıyor da hazinesini doldurabiliyor mu? Herkes yine muhtaç. Fabrikatör bile muhtaç. Gidiyorsun:

“—İşte camimizin bir hayrı var, bilmem nerenin bir hizmeti var, işte bir mektep açıyoruz, bir Kur’an kursu var, bir bilmem ne var...” diyorsun. Bir mazeret dökmeye başlıyor, neredeyse cebinden çıkartıp sen yardım edeceksin.

Hakîkaten doğru da olabilir. Yani büyük başın derdi büyük olur. Onun da derdi büyük oluyor. Kredi almış, borcunu ödeyememiş, işçisi şöyle, bilmem nesi böyle... Ama netice itibariyle rahatlık yok. Rahatlığı insana Allah verdiğiinden, rahatlık yok... Huzuru, rahatlığı, zenginliği, bolluğu Allah verdiği için, öyle kaçamak yapıp da rahatlığı bedavadan bir yerden bulmak mümkün olmuyor. Hak yolda gidenler kazanıyor. Allah’ın Rasûlü’nün gösterdiği tarzda hareket etmeyenler sonunda yine zarar ediyor. İnsan bunu birkaç tecrübeye anlayabilir.

Geçenlerde kardeşlerime bir şehirde söylemiştim. Bir hacı arkadaşımız, dürüst, sakallı kardeşimiz birini anlatıyor;

“—Hocam 500 milyon lirası var. Şehrin en güzel yerlerinde çok kıymetli arsaları var. Biz vakıf toplantısı yaptık, ben 500 bin lira vereceğim diye el kaldırdım, yazdırdım vakıf için. O da duymuş, babamın dostu, sokakta beni kıstırdı sordu:

‘—Yahu sen 500 bin lirayı nasıl oldu da verdin?’ dedi.

Şöyle gözüne baktım, yani beni azarlamak ister gibi bir hali vardı. Ben 500 bin lirayı bir vakfa vermişim, onu çok görüyor.

‘—Hacı amca, babam senin arkadaşındı, biliyorsun şu zamanda öldü.’ dedim.

‘—Beni ölümle tehdit etme!’ dedi, sinirlendi.”

Yani, “Herkes ölecek. Sen de hayır yap!” demek istemiş. Yani hayat ölümlü, nasıl olsa bitecek...

“—Ben de tabii arayı fazla bozmak istemedim, baba dostu... Ses çıkartmadım.” diyor.

“—Çok geçmedi, bir hafta sonra belediyeden bir karar... En kıymetli arsalarını belediye istimlak kararı almış, düştü fiyatı.” diyor.

Tabii, belediye öyle hakiki bedelini vermez ki... Yani onun hakîki bedeli kadar olmaz. “Orasını istimlak edeceğim!” diye karar verince normal bir değer biçer. Yani asıl değeri mahvoldu, yarısı gitti. Bak 500 milyon lirası varken, yani binde birini malının vermeye kıyamazken, yarısından fazlası gidivermiş bir hafta içinde, o sözden sonra.

İnsana zenginliği veren Allah...

Bizim Ankara’da bir sütçümüz vardı. Sabahları bizim çocuklara süt getirirdi. “Süt!” diye bağırdı, biz de alırdık sütü, giderdi. İşte kasaplık yaptı, bilmem ciğercilik yaptı... Seneler sonra ben onu gördüm, sordum:

“—Nasıl ciğerci dükkânın çalışıyor mu?”

“—Çalışsa ne olacak, çalışmasa ne olacak hocam.” dedi.

Yüzüne baktım, şaşırdım. Yani bu ne biçim laf filan diye...

“—Ne demek istiyorsun?” dedim.

“—Hocam o sütçü yamaklığı yaptığım zamanda, Keçiören’de bir arsa almıştım. Şimdi altı tane kaloriferli daire veriyor müteahhit... Birisinde oturacağım, beşinin parasını yiyeceğim. Ciğerci dükkânı ister olsun, ister olmasın.” dedi.

Yani sütçü yamağı, Allah verince ötekilerden daha zengin oluyor. Verince oluyor. Vermeyince de istimlak oluyor, bilmem ne oluyor, elinden kalkıp gidebiliyor.

Allah bize, şeytana kanıp da, dünyaya aldanıp da, nefsin arzusuna, hevesine uyup da yoluna aykırı yollara düşürmesin... Yanlış işler yaptırtmasın...

d. İmama Uyan Kimsenin Kur’an Okuması

Diğer hadîs-i şerif...

Tirmizî'nin hasen dediği, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

هَلْ قَرَأَ مَعِيَ أَحَدٌ مِنْكُمْ أِنْفًا فِي الصَّلَاةِ إِنِّي أَقُولُ
مَالِي أَنَا زَعُ الْقُرْآنِ

(حم ت ن ه ح ب عن أبي هريرة)

RE. 454/10 (Hel karæ maiye ehadün minküm ânifen fi's-salâti? Innî ekülü: Mâlî unâzeu'l-kur'âne.)

Bir gün Peygamber Efendimiz namazdan sonra dönmüş cemaate buyurmuş ki;

“—Allah Allah! Ne oluyor, ne oluyor ki sizden biriniz, az evvel benimle beraber Kur'an mı okudu arkamda? Yani kendisi imam, ötekisi cemaat... Ben de diyorum ki: Kim benimle rekabet ediyor, çekişiyor.”

Dönmüş arkasına namazdan sonra böyle söylemiş.

Buradan ne anlaşılıyor? İmamın sözüne arkadaki cemaat söz katmayacak, imam okuyacak, Allahu ekber dedikten sonra, biz arkasında

⁵ Tirmizi, *Sünen*, c.II, s.25, no:287; Ebu Davud, *Sünen*, c.II, s.487, no:703; Nesei, *Sünen*, c.III, s.481, no:910; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.301, no:7994; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.I, s.319, no:991; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.V, s.151, no:1843; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.II, s.157, no:2716; Begavi, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.443; Malim, *Müsnedü'l-Muvatta'*, c.I, s.57; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.X, s.252, no:5861; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.392, no:7759; İbn-i Ebi Şeybe, *Musanef*, c.I, s.375, no:3797; Abdürrezzak, *Musanef*, c.II, s.135, no:2795; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.440, no:19679; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.352, no:25057.

duracağız. Yani imamın kıraatine tâbi olacağız, biz şey yapmayacağız. O anlaşılıyor.

Bizim mezhebimizin bu husustaki içtihadı, imamlarımızın fetvası bu tarzdadır. Yani imama uyduğu zaman, imamın kıraatine tâbi olur, okumayız ya, onun delili olmuş oluyor. Çünkü hepimiz Allah'ın huzurundayız, imama uymuşuz. O bizim sözcümüz, önderimiz başımızda, önümüzde. Biz dinleyeceğiz, o okuyacak. Yani bizim söylememize lüzum yok.

e. Göklerin Büyüklüğü

Diğer hadîs-i şerif, uzun bir hadîs-i şerif. Bu da yine Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Tirmizî'de, Taberanî'de, Hâkim'in *Müstedrek*'inde var. Semaların, göklerin azametini anlatan bir hadîs-i şerif:⁶

هَلْ تَدْرُونَ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ بَيْنَهُمَا
مَسِيرَةُ خَمْسِمِائَةِ سَنَةٍ وَمِنْ كُلِّ سَمَاءٍ إِلَى سَمَاءٍ
مَسِيرَةُ خَمْسِمِائَةِ سَنَةٍ وَكَثُفُ كُلِّ سَمَاءٍ
خَمْسِمِائَةِ سَنَةٍ وَفَوْقَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ بَحْرٌ بَيْنَ
أَعْلَاهُ وَأَسْفَلِهِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ فَوْقَ
ذَلِكَ ثَمَانِيَةٌ أَوْ عَالٍ بَيْنَ رُكْبَتَيْهِ وَأُظْلَافِيهِنَّ كَمَا
بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ فَوْقَ ذَلِكَ الْعَرْشُ أَعْلَاهُ

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.206, no:1770; Hakim, *Müstedrek*, c.II, s.316, no:3137; Hz. Abbas RA'dan.

Camiü'l-Ehadis, c.XXII, s.329, no:25026.

وَأَسْفَلُهُ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ
وَتَعَالَى فَوْقَ ذَلِكَ وَلَيْسَ يَخْفَى عَلَيْهِ مِنْ أَعْمَالِ
بَنِي آدَمَ شَيْءٌ

(حم . ت . ك . عن العباس)

RE. 454/11 (*Hel tedrûne kem beyne's-semâi ve'l-ardı? Beynehümâ mesîretü hamsimieti senetin, ve min külli semâin ilâ semâin mesîretü hamsimieti senetin, ve kesfü külli semâin hamsü mieti senetin, ve fevka's-semâi's-sâbiati bahrun, beyne a'lâhu ve esfelihî kemâ beyne's-semâi ve'l-ardı; sümme fevka zâlike semâniyetü ev'âlin beyne rukubihinne ve azlâfihinne kemâ beyne's- semâi ve'l-ardı; sümme fevka zâlike'l-arşu a'lâhu ve esfelühû kemâ beyne's-semâi ve'l-ardı; va'llâhu subhânehû ve teâlâ fevka zâlike ve leyse yahfâ aleyhi min-a'mâli benî âdeme şey'ün.*)

Bu uzun hadîs-i şerifin şöyle cümle cümle kelimelerini söyleyelim;

(*Hel tedrûne kem beyne's-semâi ve'l-ardı*)
“Gök ile yerin arası ne kadar mesafedir biliyor musunuz ashabım?” diye Peygamber Efendimiz sordu. Sonra kendisi cevabında buyurdu ki:

(*Beynehümâ mesîretü hamsi mieti senetin*)
“Gök ile yerin arası 500 yıllık mesafedir. (*Ve min külli semâin ilâ semâin mesîretü hamsi mieti senetin*) Yedi kat sema var...

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا

(الملك: ٢)

(*Ellezî haleka seb'a semâvâtin tıbâkâ*) “O yedi göğü tabaka tabaka yaratandır.” (Mülk, 67/3)

Muhtelif âyetlerde de geçiyor, yedi kat sema var.

(*Ve min külli semâin ilâ semâin mesîretü hamsi mieti senetin*) “Bir semadan öteki semaya kadar da 500 senelik yoldur.” buyurdu. Beş yüz yıllık, yani gidiş mesafesidir. (*Ve kesfü külli semâin hamsü mietin senetin*) Her semanın kalınlığı 500 senelik yoldur.” buyurdu. (*Ve fevka's-semâi's-sâbiati*) “Yedi kat sema böyle tamam olduktan sonra, yedinci semanın üstünde bir deniz vardır ki, (*beyne a'lâhu ve esfelihî*) bu denizin, bu deryanın yukarısı ile aşağısı arasındaki mesafe, (*kemâ beyne's-semâi ve'l-ardı*) yerle gök arası kadardır. O kadar büyük mesafedir.”

(*Sümme fevka zâlike semâniyetü ev'âlin*) “Bunun üstünde Allah'ın Arşını taşıyan sekiz tane melek vardır.” Bunlar şeklen keçi şeklinde açıklanmış şerhte... Çünkü ev'âl kelimesi ve'al kelimesinin cem'i oluyor. “O şerefli melekler vardır, dizleriyle tırnakları arası yine sema ve arz arası kadardır.”

(*Sümme fevka zâlike'l-arşu*) “Bunun üzerinde Arş vardır.” Yani sekiz melek Kur'ân-ı Kerîm'de de sekiz meleğin Arş-ı Âlâ'yı taşıdığı bildiriliyor. Yani o meleklerin azameti hakkında çok şeyler var. Bunların üzerinde Arş vardır.

(*A'lâhu ve esfeluhû kemâ beyne's-semâi ve'l-ardı*) “Yukarı ile aşağısı arası, yerle gök kadardır. (*Va'llâhu subhânehû ve teâlâ fevka zâlike*) Allah-u Teâlâ Hazretleri Arş-ı Âlâ'dadır, onun üstündedir. (*Ve leyse yahfâ aleyhi min a'mâli benî âdeme şey'ün*) Âdemoğullarının amellerinden hiçbir şey ona gizli kalmaz. Kullar ne yapsalar hepsine âgâhtır. hepsine vâkıftır, hiçbir şey ona gizli kalmaz.”

Bu tasvirde bu yerlerin, göklerin azameti hakkında Peygamber Efendimiz ashâb-ı kirâmına bilgi vermiş oluyor. İnsan bu hadîs-i şerifleri şöyle *Allahu ekber* dediği zaman düşünmeli. Yani “Allah en büyüktür.” diyorsun. Büyüklüğünü anlamak için şu yerlerin, göklerin azametini bir düşünüvermek lazım!

Bir insan bu Amerikalıların bilmem kimlerin gökyüzüne attığı bir füzeye binse; o ışık hızıyla böyle devam etse bu bizim dünyamızın bulunduğu sistem, güneş sistemi denilen sistemi 20 bin yılda geçer diyorlar. Yani ömrü yetmez. O hızla böyle süratle gittiği halde ömrü yetmez de tozu bile kalmaz da, ondan sonra ancak bu güneş sisteminden çıkıyor. Bu güneş sisteminin ötesinde daha nice sistemler, nice yıldızlar var...

Bu yıldızların hepsi birinci semada... Ondan sonra altı kat sema daha var, onun üstünde bir bahr, deniz, derya var. Onun üstünde Arş'ın melekleri var. Onun ötesinde Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Arş-ı A'lâ'sı var, onun üstünde Allahu Teâlâ Hazretleri... Bu azameti düşününce insanın aklı gider. Allahu ekber, Allah uluların ulusudur, onu anlar.

Bir âyet-i kerîmede buyuruluyor ki:

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتِ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ

(الزمر: ٦٧)

(*Ve mâ kaderu'llàhe hakka kadrihî*) “Bu kullar öyle cahil ki, öyle idraksiz ki, öyle âciz ki, öyle anlayışsız ki Allah’ı hakkıyla anlayamadılar. Azametini anlayamadılar, azametini, kibriyasını idrak edemediler.”

(*Ve'l-ardu cemîan kabdatuhû yevme'l-kıyâmeti ve's-semâvâtü matviyyâtün bi-yemînihî*) “Şu yeryüzü Allahu Teâlâ Hazretlerinin Bütün bu semalar da yeti kat sema da elinde dürülmüş yani katlanmış gibidir.” (Zümer, 39/67)

Bu kadar azamet sahibi yaratıcılarını anlayamadılar.

Bu kadar azamete, kudrete, kibriyâya sahip Allahu Teâlâ Hazretlerine insan nasıl âsi gelir, nasıl emrinden dışarı çıkar, nasıl ona layık kulluk etmeye çalışmaz?

Bizim halimiz nedir, yani nasıl kullarız, akıl almaz. Çok cahiliz, çok cahilliğimizden böyle yapıyoruz. Yoksa biraz izanımız, biraz irfanımız olsa, her şeyi bir tarafa atarız, Allah-u Teâlâ Hazretlerine güzel kulluk etmek için koşturur dururuz sağa sola...

Allah bize imanın neşesini, zevkini ihsan eylesin...

f. Ölen Hayvanın Derisi

Peygamber Efendimiz ölmüş bir kuzu, koyun gördü. Öldü diye bir kenara terk edilmiş. Oradaki insanlara dedi ki:⁷

هَلَّا أَنْتَفَعْتُمْ بِبِجْلِهَا إِنَّمَا حَرَّمَ أَكْلُهَا

(حم.خ.م.ن.حب.ق.عن ابن عباس)

RE. 454/12 (*Hellâ entefa'tüm bi-cildihâ, innemâ hurrime eklühâ*) (*Hel entefa'tüm bi-cildihâ*) “Ne için derisinden faydalanmadınız? Derisinden faydalansaydınız ya! (*Innemâ hurrime eklühâ*) Ancak onun etini yemek haram kılınmıştır.” diyor. Yani ölmüş hayvanın derisini yüzüp postundan faydalanabilirsin. Kendisi ölünce eti haram oluyor, yenmiyor. Çünkü o ölmesi hastalıktandır, ölünce mikroplar etleri sarmıştır.

Bizim dinimizde kesilmeden kendisi öldü mü, eti yenmez.

“—Yenmez ama eti haram kılınmıştır, derisini soyarsın, postunu kullanabilirsin.” diye buyurmuş.

⁷ Buhari, *Sahih*, c.V, s.350, no:1397; Müslim, *Sahih*, c.II, s.279, no:543; Nesei, *Sünen*, c.XIII, s.158, no:4162; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.IV, s.101, no:1284; Şafii, *Müsned*, c.I, s.10, no:18; Tahavi, *Müşkilü'l-Âsar*, c.IV, s.110, no:1357; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XXIII, s.428, no:1039; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.I, s.23, no:81; Malik, *Muvatta'* (Rivayet-i Muhammed), c.III, s.497, no:986; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.III, s.82, no:4561; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IX, s.420, no:26779; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.357, no:25066.

Yani ziyanı sevmediği için ve yanlış bir anlayışı izale etmek için, “Bak bunun eti yenmez ama derisinden faydalanabilirsiniz!” diye talim buyurmuş.

g. Ümmetin Üç Helâk Sebebi

Ebû Katâde RA ve İbn-i Abbas RA’dan rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁸

لَاكُ أُمَّتِي فِي ثَلَاثٍ فِي الْعَصَبِيَّةِ وَالْقَدَرِيَّةِ،
وَالرِّوَايَةِ مِنْ غَيْرِ ثَبَّتِ.

(البزار، وابن أبي حاتم في السنة، عق. طب. كر. عن ابن عباس؛ طس عن أبي قتادة)

RE. 454/ (*Helâkü ümmetî fî-selâsin: Fi'l-’asabiyyeti, ve’l- kaderiyyeti, ve’r-rivâyeti min-gayri sebtin.*)

(*Helâkü ümmetî fî-selâsin*) “Benim ümmetimin helâki üç şeydendir. Üç şeye takılır, yaparlarsa helâk olurlar.”

Onlardan birisi: (*Fi’l-asabiyyetü*) “Asabiyette helâk olurlar. “

⁸ Taberani, *Mu’cemü’l-Kebir*, c.XI, s.89, no:11142; Heysemi, *Mecmaü’z- Zevaid*, c.I, s.359, no:603; İbn-i Adiy, *Kamil fi’d-Duafa*, c.VII, s.126; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimâşk*, c.LXVII, s.124, no:8746; Ukayli, *Duafa*, c.IV, s.359, no:1969; Dulabi, *el-Küna ve’l-Esma*, c.II, s.799, no:1388; Beyhaki, *Kaza ve Kader*, c.I, s.380, no:358; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Taberani, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.39, no:3555; Ebu Katade RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.XVI, s.64, no:43952; *Camiü’l-Ehadis*, c.XXII, s.361, no:25074.

Asabiyet nedir? İnsanın akrabalık, kavim, kabile gayreti gütmesi. Ben filanca kabiledenim, sen falanca kabiledensin. Ben şu ırktanım, sen bu ırktansın. Ben filanca yerliyim, sen filanca yerlisin. Bizim taraf, sizin taraf... Taraf tutuyor. İslâmî şuurla, kardeşlik şuuruyla hareket etmiyor. Zümre taassubu güdüyor. Bir zümreye bağlanıp öteki zümrenin nâhak yere aleyhinde çalışıyor. İşte bu helâk eder.

Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri, müslümanları umûmen kardeş etmiştir. İster zenci, ister çekik gözlü olsun; ister kısa boylu, ister uzun olsun; ister Arap, ister Acem, ister Kürt, ister Çerkez, ister Türk olsun; hepsi kardeşdir. İslâm kardeşliği bu...

Lafla da olmaz bu. Hakîkaten insan buna inanıp kardeşliğin gereğini yapması lâzım! Böyle yapmayıp da herkes bir tarafa çekince, işte ondan helâk olurlar. Çünkü bâtıl bir yola yapışmış olurlar. O bâtıl yola yapıştıklarından dolayı, Allah'ın rızasından uzak düşerler, gazabına uğrarlar, parça parça olurlar. Ümmetleri parçalanır, başka devletler tepelerine çöker, istismar ederler, canlarını yakarlar, mahvederler.

Şimdi de öyle olmuyor mu?

Şimdi de olan başka bir şey değildir. Efendimiz'in söylediği şeylerden bir tanesi... Bunun mukabili nedir?

Müslümanların zümre taassubuna kapılmadan, birlik veberaberlik şuuruna sahip olmasıdır. Kardeşliğini idrak etmesidir. "Bu benim müslüman kardeşimdir." demesidir. Aleyhine

çalışmamasıdır. Yardımına koşmasıdır. Merhamet etmesidir. İmdadına yetişmesidir. Kâfirin karşısında onu âciz bırakmamasıdır. Birlik beraberlik içinde çalışmasıdır.

Şimdi insanlar o kadar cahilleşti ki kardeşlerim, güzel ahlâkın sembolü olan tasavvuf bile... Tasavvuf, yani mutasavvıf, derviş, güzel huylu olacak. Dövene elsiz gerek, sövene dilsiz gerek, derviş gönülsüz gerek. Böyle hayırlar peşinde koşacak, sabırlı olacak, boynunu bükecek, hizmet ehli olacak...

“—Sen o gruptansın, ben bu gruptanım; senin hocan şöyle, benim hocam böyle; senin hocanın kavuğu daha büyük, benimkinin bilmem şeyi şöyle...”

Ne oluyor ya! Allah-u Teâlâ Hazretleri razı gelmez.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

(الحجرات: ۱۰)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Müslümanlar başka bir şey değil, sadece kardeştir.” (Hucurat, 49/10)

Bütün müslümanlar kardeştir. Lafla değil. Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni aldatamayız; yani kardeşmiş gibi davranıp da arkasından kuyusunu kazmakla, bu hakîki kardeşlik olmadığı için ecir kazanamayız.

Bütün müslümanları seveceğiz. Bütün müslümanların hepsini kardeş belleyeceğiz. Hanımlarını, kız kardeşimiz belleyeceğiz. Yaşlıysa

teyzemiz belleyeceğiz. K¼çük yaştaysa kızıımız belleyeceğiz. Onun yerine koyacağız, koruyacağız, kollayacağız. Erkeklerine, yaşlıysa dedemiz diyeceğiz. Yakın yaştaysa amcamız diyeceğiz. Eşitimizse kardeşimiz diyeceğiz. K¼c¼ğ¼m¼zse yeğenimiz diyeceğiz. Hepsini hoş g¼receđiz, hepsini koruyup kollamaya çalışacağız.

“—Efendim anladım da, onlar eğri yolda gidiyorlar hocam.

Onlar yanlış yolda gidiyorlar.”

Haa! şimdi bu çok m¼him! Yani eğri yolda gidince, herkes çekiyor kılıcı, çekiyor tabancayı, çekiyor bıçağı veyahut açıyor ağzını, yumuyor g¼z¼n¼... Eğri yolda gidiyor diye bir cesaret geliyor. Yani, “Ben dinden dolayı ona d¼řmanlık ediyorum.” diye içine bir cesaret geldiği için, veryansın etmeye mazereti var elinde kâğıdı var; ¼nk¼ o eğri yolda gidiyor.” diyor.

¼yle değil kardeşlerim! Kimin doğru yolda, kimin eğri yolda gittiğini Allah bilir. Bak g¼nahkârı ayıplamanın bile ne hallere uğrattığını biliyoruz. şimdi o kardeşimiz eğri yolda gidiyorsa, doğru yola çekmeye çalışırsın. Doğru yola gelmesine çalışırsın ama h¼sn¼zan edersen, g¼r¼rs¼n ki belki senden çok daha iyi tarafları vardır. Ne biliyorsun belki geceleyin kalkıyor, yana yakıla g¼zyařı d¼ke d¼ke Allah’a g¼zel ibadet ediyor da Allah’ın rızasını kazanmış. Ne biliyorsun belki senin haberin olmadan bir yerlerde şu hayrı yapıyor, bu hayrı yapıyor da, “S¼ylersem sevabı kaçmasın.” diye s¼ylemiyor. H¼sn¼zan edeceksin. Bir kusuru varsa kusurunu da ¼rteceksin. Dinimiz ¼yle emrediyor.

Şimdi öyle yapmayınca tabii müslüman ama kimsenin kimseye sevgisi yok. Hatta bir caminin içinde kurcalasan; o, şu partiden; diğeri bu partiden, kavga gürültü... Yani dışarıda bir bahçede biraz konuşur istersen veyahut bir şey teklif et, her birisi bir başka yola gider. Olmaz.

Şimdi bir insan yanlış yoldaysa, defterden silecek miyiz?

İmam Gazâlî Hazretleri diyor ki:

“—Hayır...”

“—İçki içiyor hocam, defterden sileyim mi?”

“—Hayır!”

Ne yapacaksınız?

Asıl işte o zaman senin yardımına ihtiyacı var. Çünkü o içkiyi içerse, o kumarı oynarsa, o zinayı ederse cehenneme gidecek. Cezasını çekecek ya... Cehenneme gidecek. Onun cehenneme gitmemesi için sen etrafında dönüp dolaşıp onu kurtarmaya çalışacaksın.

Şurada yangın çıksa, içeride çocuklar bağırmaya başlasa, mahallenin yiğitleri:

“—Aman şu ateşin içinden şu çocukları kurtarayım!” der.

Paldır küldür merdivenlerden çıkar, pencereden itfaiyeye atar onu, kendisi de sonra atlar, kurtarmaya çalışır.

E böyle bir kardeşi yangından kurtarmaya çalışıyorsun da cehennem yangınından öteki müslüman kardeşini kurtarmaya niye çalışmıyorsun?

Gidiyor işte, cehenneme doğru gidiyor. Bu kafayla giderse dosdoğru cehennem... Bu yolun sonu cehenneme çıkar, besbelli. Biliyorsun gittiği istikametten, “Eyvah tutturduğu istikâmet tam cehennem ateşine doğru!” Önüne geç, çare düşün, usül araştı, onu doğru yola çekmeye çalış!

Demek ki yanlış yola gittiği zaman sana daha çok ihtiyacı var. Doğru yola gidiyorsa senin ona ihtiyacın var... Doğru yola gidiyorsa çünkü Allah'ın sevdiği kulları sevmenin faydası var. Sen onun elini, eteğini bırakma, sana dua etsin, senin kusurların düzelir. O bakımdan doğru da olsa, eğri de olsa adamları defterden silmek yok, yani silmeye mazeret yok işin aslında. Ama bizim nefislerimiz bize yanlış işi hap gibi yutturuyor. Üstünü şekere bulaştırıp zehiri, bize böyle hap gibi yutturuyor da biz din namına birbirimize düşmanlık ediyoruz. Din namına...

Şimdi Irak'a sorsan “İslâm'ı koruyorum.” der. İran'a sorsan “İslâm'ı koruyorum.” der. Ama ölen bizim kardeşlerimiz. Beş altı senedir devam edip duruyor. Hâlâ çaresini bulamadık. Devam edip duruyor, dünya bozulacak. Dünyayı altüst edecekler. Ortadoğu mahvolacak, hâlâ devam ediyorlar. Hiç birisi vazgeçmiyor.

O bir numune, artık ona bizim gücümüz yetmiyor da olan olacak. Ne yapacaklarsa yapacaklar da bizim memleketimizdeki haller de onun küçük modelleri, farklı değil. Yani incelerseniz görürsünüz. Aynı mahallede, aynı apartmanda komşulara bakın, kardeşlere bakın, babası öldü miras paylaşılacak, şimdi seyret bakalım kardeşleri... Seyret bakalım kardeşlik kaldı mı?

O ondan mal kaçıır; o ondan mal kaçıır; o fazlasını almak ister, berikisi fazlasını almak ister.

Birisinin vefatı oldu, gittik. Başınız sağ olsun diye... Beni yakaladılar ya... “Hocam vebal sizin. Size devrettim, babamız öldü, taksimi sana ait. Kaç sene önce vefat etmiş bilmem hangi yakınları için hâlâ malı taksim edemedik.” diyor. Mahkemelik olmuşlar. Beş sene geçmiş aradan, hâlâ malı taksim edememişler. Hâlâ ortada iş. Birisi yanaşmıyor, ötekisi yanaşmıyor, nerede kaldı Müslümanlık? Herkes haram yiyor. Yani gözünü kırpmadan haramı yiyor. Onu sen orada yemeye hakkın yok ki... O dükkânın gelirini, kirasını, ötekisinin almaya hakkı yok ki...

Yani şeytan bizi bir türlü aldatıyor. Yani biz müslümanları bir türlü aldatıyor. Herkesin işini, yuvasını yapıyor, yani kendisine cehenneme arkadaş etmeye çalışıyor.

Allah bizi şeytana uymayanlardan eylesin... Dünyanın fâni menfaatleri dolayısıyla, hak yoldan eğri yola sapanlardan etmesin...

Evet, cebim biraz para görür ama haram para... Haram olduktan sonra, insanın para kazanması zor değil. Haram olduktan sonra, para kazanmak çok kolay. Helâl para kazanmak zor. Yoksa haram para zor değil. Çekersin tabancayı bir banka soyarsın. Dünyanın parasına sahip olursun, yakalanmazsan, yaşadın.

Filancayı, falancayı aldatırsın, namusunu, ırzını, haysiyetini satarsın... Alkışlarlar, gazetelere boy boy resmini koyarlar. Efendim bilmem kürklerin içinde gezer adam. Envai

çeşit nimetler, yazlıklar, kışlıklar ama Allah sevmez. Âhireti mahvolur. Firavunlar gibi yaşar ama firavunların sonu gibi olur.

Allah bize işte onlara tenezzül etmeyen bir İslâmî hâlet-i rûhiye nasib eylesin...

Demek ki bir zümre taassubu, Peygamber Efendimiz tarafından bu ümmeti mahveden şeylerden birisi olarak bildirilmiş. Allah bizi bundan korusun. Bütün kardeşlerimize karşı içimizde sevgi nasib eylesin...

Gelelim ikinci şeye; (Vel-kaderiyye) “Kaderiyye de mahvedecek insanları, ümmetimi...

Ne demek? Yani, “Allah bir şey takdir etmemiştir. Ben nasıl istersem istediğimi yaparım. Her şey bana serbesttir...” filan diye Allah’ın hükmünü, kudretini reddetmek oluyor.

Onun için bizim Âmentümüzde ne var:

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَبِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى
وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(Âmentü bi’llâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusulihî ve’l- yevmi’l-âhiri, ve bi’l-kaderi hayrihî ve şerrihî mina’llâhi teâlâ, ve’l- ba’sü ba’de’l-mevti hakkun, eşhedü en lâ ilâhe illa’llâh ve eşhedü enne muhammeden abdühü ve rasûlüh)

[Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inandım. Öldükten sonra dirilmek haktır. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve şehadet ederim ki Muhammed SAS Allah'ın kulu ve rasûlüdür.] diye, kadere de iman ettiğimizi beyan ediyoruz.

Hayır ve şer, hepsi Allahu Teâlâ Hazretleri'nin takdiriyle... Bizim neyimiz var? Bir irâde-i cüz'iyemiz var; hayrı seçmeye

çalışırız, takdir Allah'ındır.

Onun emriyle yaşıyoruz, onun emriyle ölüyoruz, onun emriyle başımıza bu hadiseler geliyor, hepsi Allah'tan... İşte onu inkâr etti mi insan, o zaman mahvolur. Onun için Allah'ın kudretini bilin! Allah'ın her şeyin sahibi olduğunu bilin! Ona güzel kulluk etmeye çalışın! Allah'ın kaderini inkâr etmeyin!

Üçüncüsü; (*Ve'r-rivâyeti min gayri sebtin*) "Asılsız, sabit olmamış şeyleri rivayetten helâk olacak."

Bu ne olur, bu ne netice doğurur?

Asılsız şeyler söyledi mi din bozular. Ayete, hadise uymuyor, herkes bir yol tutturmuş, kendi yolunca gidiyor. Hepsi de bir felsefe bulmuş kendisine...

Mesela yaygın bir felsefe söyleyeyim:

"—Zaman sana uymazsa sen zamana uy!"
Hepinizin duyduğu bir felsefedir bu.

Hacı efendi niye böyle yaptın? Hanımefendi sen niye böyle açıldın saçıldın?

“—E ne yapacaksınız zamane! Zaman sana uymayınca senzamana uy!”

Zaman örtünmeyi, başörtüyü, mantoyu kabul etmedi. Sen de açıl! Nereden çıkarttın bu felsefeyi, nerede var bu? Hangi ayette, hangi hadiste geçiyor?

“—Efendim işte bilmem Mısır ulemâsından fetva vermişler de filanca şey helalmiş. “

Kur’ân-ı Kerîm’de Allah haram diyor. Nereden çıkarttın sen bunu?

“—Efendim, şu farzı yapmamak lazımmış bu devirde. “

Nereden çıkarttın? Sûre var hakkında... Yani asılsız esassız bir laftan farzlar çiğneniyor. Haramlar yeniliyor, yutuluyor. Din rayından çıkıyor.

O halde ne olacak?

Esassız, asılsız, temelsiz sözlere itibar etmeyeceğiz. Dinimizin aslına, özüne sarılacağız.

“—Efendim, işte İslâm güzel sanatları sever. Yap çıplak bir kadın heykeli, koy bahçene...”

Öyle şey yok! Evet, insanda bir güzellik duygusu olacak ama yasak, hakkında hadîs-i şerif var.

“—Efendim işte filanca adam kitabında şöyle yazmış, böyle yazmış...”

Şimdi ben üniversitede hoca olduğum için geliyor bana, sanat tarihinden profesör soruyor:

“—Hocam sen bu işin doğrusunu söylersin, fetva veriyorlar ama bu doğru mu yanlış mı?”

“—Hadîs-i şerif var: Gölgesi yere düşen şeyi yapmak haram... Yani mücessem şeyi yapmak doğru değil. İnsan sureti yapmak yasaklanmış dinimizde, bu böyledir.”

“—Haa! Allah razı olsun. Ben de bunu bilmek istiyorum.”

Şimdi millet boyuna fetva veriyor yalan yanlış yere. Yani harama helâl demek için fetva veriyor, helâli de haram demek için veya yanlış göstermek için fetva veriyor. Olmaz, her şeyin delilini göstereceksin.

Bizim Ankara’da çok alim hocamız var. Bembeyaz sakallı, yaşlı, ihtiyar, sakin. Şöyle dursa sabaha kadar gık demeden durur. Böyle sessiz durur. Sorarsan, sorduğun zaman da sabaha kadar konuşur, o kadar da ilmi var. Ama sorulmazsa konuşmaz. Şimdi bir yerde bir söz açılmış. Ben yoktum o zaman da, anlatıyorlar.

Birisi... Hani bazısının ilmi dolma tüfek gibi; ağzından doluyor, harbiyle biraz sıkıştırıyorsun, tetiği çektiğin zaman pat diye bir defa patlıyor. Bir defalık ilmi... Bazısının da makineli tüfek gibi maşallah. Tetiği çektikçe arkası geliyor, var yani. İlmi çok... Şimdi o dolma tüfek gibi olan bir şeyler söylemiş, söylemiş... Bu da alim... Dayanamamış, o kadar sabırlı olmasına rağmen şöyle dizi üstüne doğrulmuş:

“—Peki ama delilin ne demiş?” Delilsiz olmaz ki, bu kadar yalan yanlış şeyleri söylüyorsun, delilin ne?

Delilsiz olmaz. Her şeyin bir aslı esası, delili olacak. Kur'an'dan ve hadisten kaynağı olacak. Büyüklerimiz hep ona göre yapmışlar.

“—Efendim, ben mezhep tanımam!”

Sen mezhep tanımayacak kadar alim misin? İmam-ı Âzam'dan fazla bilgin mi var? İmam Şâfi Hazretlerinden fazla bilgin mi var? Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri 35 bin hadîs-i şerifi koca kitabına yazmış, beş ciltlik. O kadar hadise mi vâkıfsın? Ömrünü o kadar böyle o yolda mı geçirdin? Arapça'nın inceliklerini çok mu iyi biliyorsun?

Yok, hepsinden yaya, hepsinden sıfır.

“—Mezhep tanımam!”

Mezhep tanımazsan sen bilirsin. Bu kafayla gidersen çok yanlış yola gidersin. Yani o adamlar büyük alim insanlar. Delilleriyle konuşmuşlar hep. Kitaplarını aç, baştan aşağı sayfalar sayfası hep delil, mantık, muhakeme, hukuk... Sen onu nasıl inkâr edersin?

İşte ümmet ne zaman helâk olacak?

“—Asılsız rivayetlere tâbi olduğu zaman...”

“—Efendim, bilmem ne helvacı babanın kabri etrafında yedi defa dolaşırsan, fukaraya helva verirsen, çocuğun olmuyorsa çocuğun olur.”

Kim söylemiş, nereden çıkmış?

“—Efendim, filanca yerdeki evliyâya mum yakarsan şöyle olurmuş. Bilmem boğazın bilmem hangi tarafında Telli Baba varmış, tel takarsan şu olurmuş...” Bilmem ne...

Nereden çıktı? Her şey Allah’tan...

Onun için bu ümmetin helâki, ilimden ayrılıp asılsız rivayetlere tâbi olduğu zamandır. Onun için biz burada hadis okuyoruz. Onun için Kur’ân-ı Kerîm’i öğrenin, onun için fıkıh öğrenin diyoruz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi yanlış yollara saptırmasın. Hak iş yapıyorum derken bâtil işlerle ömür tüketip de yalan yanlış yollara gidenlerden eylemesin. Pusulasını şaşırıp da... Ohoo, adam yönünü dönmüş bir tarafa gidiyor...

Gülîstan’da Şeyh Sa’dî diyor ki:⁹

ترسم نرسی به کعبه ای اعرابی

این ره که تو می روی به ترکستان است

Tersem ne-resî be-Kâ’be ey a’rabî!

În reh ki tû mî revî be-Türkistânest.

[Korkarım ki, erişemeyeceksin Kâbe’ye ey a’rabî!

Senin yöneldiğin bu yol Türkistan’a gider.]

“Ey hacı namzedi, korkarım ki sen bu gidişle Kâbe’ye varamayacaksın!

“—Neden?”

⁹ Sa’dî, *Gülîstan*, Bölüm:II, Hikâye:6.

“–Yönün Türkistan’a doğru dönmüş.” diyor.

Şiraz’da Türkistan arka taraf demek. Yani o tarafa dönmüş, o tarafa gidiyor adam. Hicaz o tarafta değil ki... Bu yana döneceksin. Yani yol gitmek bir mâna ifade etmez. Yön yanlışsa yol gitmek insanı haktan daha da uzağa götürür. Yönün doğru olacak, doğru yolda yürüyeceksin. Onun için sırat-ı müstakim demiş. Onun için *Sebîlü’r-Reşad* demiş. Müstakim yol, doğru yol, reşadet yolu, hak yol diye kitabımız bize bildirmiş.

Allah bizi doğruyu görmeyi, doğruya yürümeyi, doğru yönde olmayı, doğru iz üzere, doğru yol üzere olmayı nasip eylesin.

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti’l-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

02. 03. 2986 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

